

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 27.06.2014, sp. zn. 2 VSOL 358/2014, ECLI:CZ:VSOL:2014:2.VSOL.358.2014.1

Číslo: 91/2014

Právní věta:

Důležitým důvodem pro zproštění funkce insolvenčního správce ve smyslu ustanovení § 32 odst. 1 insolvenčního zákona je zejména skutečnost, že při výkonu funkce neplní insolvenční správce řádně povinnosti vyplývající pro něj z ustanovení § 36 insolvenčního zákona, liknavě provádí soupis majetkové podstaty, zpeněžuje majetek náležející do majetkové podstaty v rozporu s ustanovením § 225 odst. 4 nebo s ustanovením § 226 odst. 5 insolvenčního zákona, nebo že nesplnil povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce. Takovým důvodem může být též skutečnost, že insolvenční správce bezdůvodně nesplní závazný pokyn insolvenčního soudu nebo zajištěného věřitele, nebo že nerespektuje soudní rozhodnutí o vyloučení majetku z majetkové podstaty. V závislosti na míře a intenzitě pochybení insolvenčního správce může vést soud ke zproštění správce funkce i zjištění ojedinělého, leč závažného, porušení důležité povinnosti stanovené zákonem nebo uložené soudem.

Skutečný výkon činnosti insolvenčního správce v jeho sídle a provozovně (provozovnách) není podmíněn faktickou přítomností insolvenčního správce.

Skutečnost, že insolvenční správce má více než 4 provozovny, není důvodem k tomu, aby byl zproštěn výkonu funkce dle § 32 odst. 1 insolvenčního zákona.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 27.06.2014

Spisová značka: 2 VSOL 358/2014

Číslo rozhodnutí: 91

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Insolvenční správce

Předpisy: § 3 předpisu č. 355/2013Sb.

§ 32 odst. 1 IZ

§ 36 odst. 1 IZ

§ 5a předpisu č. 312/2006Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 5. 3. 2014 Krajský soud v Ostravě zprostil funkce dosavadního insolvenčního správce AS Z., v. o. s., (výrok I.), insolvenčním správcem ustanovil Mgr. Bc. K. H. (výrok II.), uložil nově ustanovenému insolvenčnímu správci sdělit do 7 dnů od doručení usnesení, kolik zřídil provozoven a kdy vykonává svou činnost ve svém sídle a v každé své provozovně (výrok III.), a uložil odvolanému insolvenčnímu správci ve lhůtě 15 dnů od doručení usnesení podat zprávu o činnosti, zejména o stavu majetku, který spravoval, a vyúčtovat odměnu, hotové výdaje a náklady, které mu vznikly v souvislosti se správou a udržováním majetku (výrok IV.).

V důvodech svého usnesení soud prvního stupně uvedl, že z insolvenčního rejstříku zjistil, že insolvenční správce zřídil dvanáct provozoven. Sídlo i provozovna jsou přitom místy, kde správce vykonává svou činnost skutečně, tedy se v daném místě pravidelně zdržuje, s výjimkou situací, kdy je z pracovních důvodů mimo své pracoviště, případně nepracuje z osobních důvodů. Chod sídla i provozovny obvykle zajišťují i další osoby, tyto však jednají podle pokynů a pod průběžným dohledem insolvenčního správce. To je zajištěno a zákonem vyžadováno faktickou přítomností správce v daném místě. Skutečným výkonem funkce insolvenčního správce není situace, kdy v daném místě trvale samostatně působí zaměstnanec správce. Bylo by to přenášení výkonu funkce správce na osobu, která nesplňuje zákonem stanovené kvalifikační předpoklady (zejména složení zkoušky správce). Skutečným výkonem funkce není zřízení provozovny – podatelny, která jen přijímá podání a přeposílá je do sídla správce. Tomuto závěru přisvědčuje i ustanovení § 4 odst. 2 vyhlášky č. 355/2013 Sb., o úředních hodinách provozovny, o označování sídla a provozovny a o činnostech, které je insolvenční správce povinen zajišťovat v provozovně. Dále soud prvního stupně uvedl, že z ustanovení § 5a odst. 5 zákona č. 294/2013 Sb., kterým se mění s účinností od 1. 1. 2014 zákon o insolvenčních správcích (dále jen „ZIS“), nevyplývá, že insolvenční správce může zřídit neomezený počet provozoven. Z požadavku na skutečný faktický výkon funkce v sídle i provozovně plyne, že provozoven lze zřídit jen tolik, aby správce byl opravdu schopen v provozovně fakticky působit. Je-li pracovní doba provozovny nejméně jeden den v týdnu, je možné zřídit maximálně čtyři provozovny, když pátý pracovní den a zbývající části ostatních pracovních dnů působí správce ve svém sídle, kde svou činnost má vykonávat skutečně a převážně. Na uvedených závěrech nemění nic ani to, že insolvenční správce je veřejnou obchodní společností se dvěma ohlášenými společníky. Dle ustanovení § 17 odst. 6 ZIS se veřejná obchodní společnost do jednotlivých seznamů správců zapisuje tolikrát, kolik má ohlášených společníků. Jestliže byl tedy zproštěný správce ustanovován dvakrát častěji než samostatně působící správce, je zřejmé, že přítomnost ohlášených společníků v sídle a provozovnách musí být o to delší, stabilnější a pravidelnější. Podle soudu prvního stupně požadavek odborné péče výkonu funkce insolvenčního správce limituje správce při zřizování provozoven potud, že správce je oprávněn zřídit jen takový počet provozoven, u nichž bude vskutku schopen zajistit fungování ve stanoveném rozsahu a s odbornou péčí. Lze si dobře představit situaci, kdy správce zřídí jednu či dvě provozovny. Pokud má provozovny čtyři, vystavuje se riziku, že nedostojí požadavku na odbornou kvalitu výkonu funkce, což může vést k ukládání sankcí dle insolvenčního zákona a v konečném důsledku i ke zrušení povolení vykonávat činnost insolvenčního správce dle ustanovení § 13 odst. 2, písm. b) ZIS. V dané věci dospěl soud k závěru, že zřízením více než čtyř provozoven porušil insolvenční správce povinnost vykonávat svou činnost v sídle i provozovnách skutečně, nepočínal si svědomitě a s odbornou péčí a upřednostnil vlastní zájem na maximalizaci odměn za výkon funkce před společným zájmem věřitelů na řádném a osobním výkonu funkce správce. Proto jej podle ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon, dále jen „IZ“) funkce správce zprostil.

Proti tomuto usnesení podal odvolání insolvenční správce ASZ., v. o. s. (dále jen „odvolatel“). Zevrubně v něm popsal své argumenty, kterými brojil proti závěrům soudu prvního stupně. Důvody odvolání sumarizoval pod body a) až i):

a) nebyly splněny zákonné podmínky pro zproštění insolvenčního správce funkce

Tvrdil, že zřízení více než čtyř provozoven není samo o sobě porušením povinnosti insolvenčního správce počínat si svědomitě a s odbornou péčí, ani upřednostněním zájmů správce před společným zájmem věřitelů. Kdyby tomu tak bylo, zákonodárce by výslovně omezil počet provozoven, které může insolvenční správce zřídit, na provozovny čtyři. Ve vazbě na ustanovení § 32 odst. 1, věta druhá, IZ vytýkal soudu, že odvolatele neslyšel, ač tomu nic nebránilo. Proto je vydané rozhodnutí překvapivé a nepředvídatelné.

b) soud prvního stupně neuvedl v napadeném usnesení, které konkrétní povinnosti měl odvolatel porušit

Dále namítal, že v daném řízení neporušil žádnou ze svých povinností. Soud prvního stupně ani neprovedl dokazování k tomu, že by odvolatel nevykonával funkci insolvenčního správce ve své provozovně skutečně a v potřebném rozsahu osobně.

c) odvolatel zajistil kvalifikovaný výkon funkce insolvenčního správce ve své provozovně

V tomto smyslu odvolatel podrobně vylíčil, jak je zajištěn výkon funkce insolvenčního správce v provozovně Sušice, okres Přerov. Vyjmenoval členy týmu insolvenčního správce (osmnáct osob), včetně uvedení jejich zařazení. Sdělil, že k zajištění činností, které je insolvenční správce povinen zajišťovat v provozovně, udělil nad rámec vlastních jednání ohlášených společníků plnou moc vyjmenovaným osobám, a to i v rámci předmětného řízení na provozovně v okrese Přerov. Zdůraznil, že advokát Mgr. P. V. a ekonom Bc. Ing. M. B. jsou plně kvalifikované osoby k zajištění všech činností, které je správce ve své provozovně povinen zajistit. V případě potřeby vykonávají činnost insolvenčního správce v dané provozovně osobně ohlášení společníci JUDr. M. Ž., advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením a Mgr. A. S., advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením.

d) insolvenční správce, který je právnickou osobou, není povinen vykonávat veškeré úkony při výkonu funkce insolvenčního správce výlučně prostřednictvím svých ohlášených společníků

Podle odvolatele žádný předpis nestanoví, že insolvenční správce musí vykonávat veškeré úkony v rámci výkonu funkce správce pouze prostřednictvím svého ohlášeného společníka. Poukázal na ustanovení § 399 odst. 2 a § 410 odst. 1 IZ s tím, že insolvenční správce se může na své nebezpečí a na své náklady dát zastoupit na schůzi věřitelů a při přezkumném jednání jinou osobou. Není tedy důvod, aby zákon vyloučil zastoupení insolvenčního správce kvalifikovanou osobou při jiných činnostech, které je správce povinen ve své provozovně zajistit. Skutečnost, že soud počítá s tím, že za správce jednají i jeho zaměstnanci, vyplývá i ze Standardního pokynu pro oddlužení, který je vyvěšen na webových stránkách Krajského soudu v Ostravě. Z něj totiž plyne, že insolvenční správce má uvádět i osobu, která jej v nepřítomnosti zastupuje. Výkon funkce insolvenčního správce je podle odvolatele svou podstatou srovnatelný s výkonem funkce soudního exekutora.

e) právní předpisy neomezují počet provozoven, které je insolvenční správce oprávněn zřídit

Odvolatel také tvrdil, že žádný právní předpis nestanoví maximální počet provozoven, které může insolvenční správce zřídit. Úvaha o počtu čtyř provozoven jde nad rámec zákona. Logiku postrádá i výklad soudu, že správce, který je právnickou osobou s jedním ohlášeným společníkem, může mít současně zřízeny pouze čtyři provozovny, a insolvenční správce, který je právnickou osobou se dvěma ohlášenými společníky, může mít zřízeny rovněž pouze čtyři provozovny.

f) napadené usnesení porušilo pravidla pro ustanovování insolvenčních správců a právo na spravedlivý proces

Dále odvolatel soudu vytýkal, že jeho rozhodnutí porušilo pravidla pro ustanovování insolvenčních správců a právo na spravedlivý proces. V konečném důsledku představuje svévolný zásah do rotačního principu určování insolvenčních správců.

g) napadeným usnesením došlo k porušení zásad insolvenčního řízení

Odvolatel namítal, že napadené usnesení porušuje zásady insolvenčního řízení, zejména zásadu vyjádřenou v ustanovení § 5 IZ. Nově ustanovený správce má pobočku v okrese Přerov a jde o správce určeného podle rotačního principu. Obdobný postup zvolil soud prvního stupně v dalších insolvenčních řízeních, přičemž ke dni 14. 3. 2014 působí v okrese Přerov celkem 31 insolvenčních správců. Z toho má 21 správců zřízeny více než čtyři provozovny. Po odvolání jednoho insolvenčního správce z důvodu, že má zřízeny více než čtyři provozovny, je 67% pravděpodobnost, že bude do funkce insolvenčního správce opět ustanoven správce, který má zřízeny více než čtyři provozovny. Tento postup může být několikrát zopakován a výsledkem může být řetězcí se odvolání k vrchnímu soudu, protahování insolvenčního řízení, ohrožení řádného a včasného přezkumu přihlášených pohledávek a znemožnění včasného uspokojení věřitelů.

h) vydáním napadeného usnesení byla odvolateli způsobena újma

Odvolatel rovněž tvrdil, že vydáním napadeného usnesení mu byla způsobena újma. Předně újma na pověsti, neboť vycházel z legitimního očekávání založeného dikcí zákona a názor soudu prvního stupně nemohl předvídat. V druhé řadě pak újma majetková, neboť byl napadeným rozhodnutím zbaven očekávané odměny.

i) napadené usnesení odporuje normám ústavního práva

Konečně odvolatel vedl svou polemiku v rovině norem ústavního práva se závěrem, že napadené usnesení odporuje článku 2 odst. 3 a článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, článku 2 odst. 3 a článku 1 odst. 1 Ústavy České republiky. Současně odkázal na nálezy Ústavního soudu sp. zn. [I. ÚS 385/07](#), ze dne 12. 8. 2009. Usnesení odporuje také článku 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a nálezu Ústavního soudu sp. zn. [Pl. ÚS 11/2000](#).

Navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení změnil tak, že insolvenční správce ASZ., v. o. s., se funkce nezproštuje a insolvenčním správcem se neustanovuje Mgr. Bc. K. H.

V r c h n í s o u d v Olomouci změnil rozhodnutí soudu prvního stupně tak, že dosavadní insolvenční správce se funkce nezproštuje.

Z odůvodnění:

S přihlédnutím k době zahájení insolvenčního řízení (23. 9. 2013) je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném od 1. 1. 2014. S účinností od tohoto data byl insolvenční zákon změněn zákonem č. 294/2013 Sb. Podle článku II. zákona č. 294/2013 Sb. platí zákon č. 182/2006 Sb., ve znění účinném od nabytí účinnosti tohoto zákona, i pro insolvenční řízení zahájená před dnem nabytí účinnosti tohoto zákona; právní účinky úkonů, které v insolvenčním řízení nastaly před dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.

Podle ustanovení § 7 IZ, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se

zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení, použijí se pro insolvenční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, týkající se sporného řízení, a není-li to možné, ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních.

Insolvenční řízení není řízením zahájeným podle občanského soudního řádu, ale podle insolvenčního zákona. V této věci se proto neuplatní (byť řízení bylo zahájeno před 1. 1. 2014) přechodné ustanovení obsažené v části první, článku II. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a na odvolací řízení se přiměřeně aplikují ustanovení občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2014.

Odvolací soud po zjištění, že odvolání bylo podáno včas a osobou k tomuto úkonu oprávněnou (§ 32 odst. 2 IZ), přezkoumal odvoláním napadené usnesení soudu prvního stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1, 5 a 6 o. s. ř.), aniž ve věci nařizoval jednání (§ 94 odst. 2 písm. c/ IZ), a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.

Podle ustanovení § 36 odst. 1 IZ, insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.

Podle ustanovení § 32 odst. 1 IZ, insolvenčního správce, který neplní řádně své povinnosti nebo který nepostupuje při výkonu své funkce s odbornou péčí anebo který závažně porušil důležitou povinnost, uloženou mu zákonem nebo soudem, může insolvenční soud na návrh věřitelského orgánu nebo dlužníka anebo i bez tohoto návrhu jeho funkce zprostit. Učiní tak zpravidla po slyšení insolvenčního správce; o podaném návrhu rozhodne neprodleně.

Podle ustanovení § 5a odst. 1 ZIS, sídlem insolvenčního správce je místo, ve kterém skutečně a převážně vykonává činnost. Dle odstavce 3, je-li insolvenční správce veřejnou obchodní společností nebo zahraniční společností, zapíše se do seznamu její sídlo, popřípadě umístění organizační složky zapsané v obchodním rejstříku. Dle odstavce 4, provozovnou insolvenčního správce je místo, ve kterém ve vymezených dnech a hodinách (dále jen „úředních hodinách“) insolvenční správce skutečně vykonává činnost. Dle odstavce 5, činnost insolvenčního správce může být vykonávána ve více provozovnách, pokud k nim insolvenční správce má vlastnické nebo užívací právo. V obvodu jednoho okresního soudu však může mít pouze jednu provozovnu. V obvodu jednoho krajského soudu může mít insolvenční správce více provozoven. Má-li insolvenční správce v obvodu jednoho krajského soudu více provozoven, zapíše se do příslušné části seznamu vedené podle obvodů krajských soudů pouze ta provozovna, u které připojil prohlášení o odborném zaměření na řešení úpadku dlužníka konkursem jako první v pořadí.

Po stránce skutkové jsou pro posouzení důvodnosti podaného odvolání rozhodné následující skutečnosti, které vyplývají z obsahu insolvenčního spisu. Usnesením ze dne 6. 2. 2014 byl zjištěn úpadek dlužníka S. Z., povoleno mu řešení úpadku oddlužením a insolvenčním správcem byl ustanoven ASZ., v. o. s. Tento insolvenční správce, který je veřejnou obchodní společností, oznámil soudu ve svém prvním podání ze dne 6. 2. 2014, kdo bude ve věci vykonávat jménem společnosti funkci správce (ohlášený společník Mgr. A. S., advokát) a kdo tvoří tým, ustanovený pro tuto věc (Mgr. H. H., advokát, T. Č., manažer insolvencí, P. T., manažer zpeněžování). V tomto podání publikovaném v insolvenčním rejstříku učinil příslušné výzvy dlužníku, věřitelům a třetím osobám, sdělil bankovní spojení, telefonní a e-mailový kontakt a předložil smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu a osvědčení o registraci plátce DPH. Usnesením ze dne 7. 2. 2014 soud vyzval insolvenčního správce ke sdělení, kolik provozoven zřídil a ve kterých dnech a hodinách vykonává svou činnost v sídle a v každé své provozovně. Ve sdělení ze dne 14. 2. 2014 správce s odkazem na veřejný seznam

správce uvedl, že má 12 provozoven a ve všech má úřední hodiny v pátek od 9:00 do 15:00 hodin, v sídle vykonává činnost v pracovních dnech od 9:00 do 17:30 hodin. Krátce poté soud zprostil správce funkce s tím, že je vyloučeno, aby v tolika provozovnách vykonával řádně a pečlivě svou funkci, z čehož dovedl, že správce porušil svou povinnost vykonávat činnost v sídle i provozovnách skutečně (tj. zajišťovat jejich provoz) a počínat si s odbornou péčí.

Po posouzení takto vymezeného skutkového rámce dospěl odvolací soud předně k závěru, že na základě soudem prvního stupně uvedených důvodů nebylo možné být jen uvažovat o zproštění insolvenčního správce funkce podle ustanovení § 32 IZ. Z formulace tohoto ustanovení vyplývá, že musí jít o porušení konkrétní povinnosti insolvenčního správce v konkrétním řízení. Oba odvolací soudy ve své rozhodovací činnosti považují za relevantní důvody, pro něž může insolvenční soud zprostit správce funkce, zejména skutečnost, že při výkonu své funkce správce řádně neplní povinnosti vyplývající pro něj z ustanovení § 36 IZ, liknavě provádí soupis majetkové podstaty, zpeněžuje majetek podstaty v rozporu s ustanovením § 225 odst. 4 nebo § 226 odst. 5 IZ, nesplní povinnost uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem funkce správce, nebo ve věci postupuje nekvalifikovaně. Důležitým důvodem pro zproštění funkce správce může být také skutečnost, že bezdůvodně nesplní závazný pokyn insolvenčního soudu nebo zajištěného věřitele anebo vykonatelný rozsudek týkající se vyloučení majetku z majetkové podstaty. V závislosti na míře a intenzitě pochybení správce může vést soud ke zproštění správce funkce i zjištění ojedinělého, leč závažného porušení důležité povinnosti stanovené zákonem nebo uložené soudem (viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. MSPH 78 INS 4635/2008, 2 VSPH 417/2010-B-146 a Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. KSBR 37 INS 1061/2010, 2 VSOL 579/2011, nebo sp. zn. KSBR 26 INS 7336/2010, 2 VSOL 257/2013).

V přezkoumávané věci byl insolvenční správce zproštěn funkce v počáteční fázi řízení, kdy ještě neměl ani příležitost své povinnosti podstatným způsobem porušit. V usnesení o úpadku bylo správci uloženo, aby postupoval v souladu se Standardním pokynem pro oddlužení zveřejněným na internetových stránkách Krajského soudu v Ostravě. V něm je správci mimo jiné uloženo, aby soudu bez dalšího sdělil, kolik má provozoven, a jaké v nich má úřední hodiny, což správce splnil dne 14. 2. 2014. Lze pouze doplnit, že k témuž byl správce vyzván také samostatným usnesením. Jelikož toto usnesení bylo vyhotoveno pouhý den po vydání usnesení o úpadku, neměl správce dostatečný časový prostor splnit svou povinnost bez výzvy.

Podle soudu prvního stupně je s ohledem na znění ustanovení § 5a odst. 4 ZIS a § 3 odst. 1 vyhlášky č. 355/2013 Sb. z povahy věci vyloučeno, aby insolvenční správce měl vedle sídla více než čtyři provozovny, protože by nebyl fyzicky schopen dodržet úřední hodiny a zajistit osobní průběžný dohled nad jeho zaměstnanci. Vyslovil domněnku, že porušení těchto povinností povede k porušení povinností daných ustanovením § 36 IZ (svědomitý a pečlivý postup), což je samozřejmě možné, ale jde o porušení povinností toliko potenciální, ke kterému v daném insolvenčním řízení dosud nedošlo, tedy nemůže být důvodem pro zproštění správce funkce. K tomu lze přistoupit pouze na základě skutečného porušení konkrétních povinností.

Situace, kterou soud prvního stupně nastínil a kterou se pokusil řešit prostřednictvím svých úvah o možnosti insolvenčního správce zřídit maximálně čtyři provozovny, vyvstala v návaznosti na novou úpravu ustanovování insolvenčních správců, kdy se správci ustanovují rotačním způsobem. Pokud ovšem mají provozovny ve více krajích, jsou do seznamu pro ustanovování správců zapsáni ve všech krajích. Je proto evidentní, že insolvenční správci mohou mít zájem na existenci co největšího počtu provozoven. Není výjimečná situace, kdy má insolvenční správce více než 20 provozoven. Existence další provozovny znamená zařazení do dalšího tzv. kolečka. Situace se ovšem liší podle toho, zda jde o ustanovení správce do řízení, ve kterém je řešen úpadek konkursem či oddlužením. Seznamy pro ustanovení správců jsou totiž dva; jeden seznam se vede podle obvodu okresních soudů pro oddlužení a jeden podle krajských soudů pro konkurs (§ 17 odst. 3 ZIS). Dle ustanovení § 5a odst. 5

ZIS může mít správce v jednom kraji více provozoven (pokud bude každá v jiném okrese), ale pro účely tzv. kolečka se počítá jen jedna provozovna v každém kraji. Pro účely ustanovování do konkursů tedy nemá význam zřídit více než 7 provozoven (při existenci osmi soudních krajů, z nichž jeden pokryje sídlo správce a zbylých 7 jednotlivé provozovny). To znamená, že insolvenční správce – fyzická osoba, který zřídil provozovny, bude mít maximálně 8x vyšší nápad věcí, ve kterých je úpadek řešen konkursem, než správce, který nemá žádnou provozovnu (resp. jen přibližně; nápad se pravděpodobně bude lišit podle krajů). Pro oddlužení se však seznamy vedou podle okresů. Hypoteticky tedy správce, který by měl provozovnu ve všech okresech (obvodech) v České republice, by měl 86x vyšší nápad než správce, který žádnou provozovnu nemá. Počty insolvenčních správců zjevně ne vždy odpovídají osídlení okresu, jak je vidno na následujících příkladech. Okres Přerov má asi 133 000 obyvatel a 37 správců, což je 1 správce na 3590 obyvatel. Srovnatelný je s okresem Ostrava-město, který má asi 330 000 obyvatel, což je při 86 správcích 1 správce na 3840 obyvatel. Avšak třeba okres Liberec má při 170 000 obyvatelích 26 správců, tedy 1 správce na 6540 obyvatel, okres Mladá Boleslav má při 123 000 obyvatelích 18 správců, tedy 1 správce na 6833 obyvatel. U insolvenčních správců – veřejných obchodních společností dochází k modifikaci tím, že správce se do seznamu запиše tolikrát, kolik má právnická osoba ohlášených společníků (§ 17 odst. 7 ZIS). Na příkladu konkrétního insolvenčního správce AICT, v. o. s., se třemi ohlášenými společníky a 41 provozovnami je patrné, že tento správce (se třemi osobami, která by každá mohla být sama správcem – fyzickou osobou) bude mít 123x větší nápad oddlužení než správce – fyzická osoba bez provozoven. Nápad konkursních věcí bude mít 24x větší, protože se stále počítá jen jedna provozovna, resp. sídlo na kraj.

Existence i relativně malého počtu insolvenčních správců s velkým počtem provozoven vede k podstatné deformaci rovnovážného stavu, kterým by byla situace, kdy by správci neměli žádné provozovny (nebo by se nezapisovaly do seznamů). Logickou obranou proti tomuto vytěsňování je zřizování dalších provozoven. Pokud bude mít každý insolvenční správce 20 provozoven, nebude žádný z nich znevýhodněn. Rovnovážného stavu ve smyslu stejného nápadu by bylo dosaženo, pokud by každý správce měl 85 provozoven (vedle sídla), tj. v každém okrese (obvodě) jednu provozovnu.

Výsledkem výše uvedeného rozboru je nastolení stavu, kdy lze připustit, že z hlediska spravedlivého ustanovování insolvenčních správců a rovnoměrného přidělování věcí jednotlivým správcům mají úvahy soudu prvního stupně, které ústí v závěr o potřebě regulace počtu provozoven insolvenčních správců, své opodstatnění i racionální konsekvence. Současně však je nutno akcentovat, že soudy mohou toliko interpretovat obsah zákona, nikoliv vytvářet právní normy a pravidla. V dané věci soud prvního stupně vyložil ustanovení § 5a odst. 1 a odst. 4 ZIS a § 3 odst. 1 vyhlášky č. 355/2013 Sb. tak, že skutečný výkon činnosti správce v sídle a provozovně je podmíněn faktickou přítomností insolvenčního správce, a proto správce nemůže být schopen zajistit řádnou činnost (při úředních hodinách nejméně jednou týdně po 6 hodin) ve více než čtyřech provozovnách. Tento výklad však považuje odvolací soud za nepřijatelný.

Odvolací soud se ztotožňuje s argumentací odvolatele, že zákon nevyžaduje, aby insolvenční správce vykonával všechny činnosti osobně. V odvolání označil odvolatel 18 osob, které výkon jeho činnosti zajišťují (mezi nimi 2 ohlášené společníky, 4 advokáty, 4 právníky a 2 ekonomy, z čehož dvě osoby mají trvalé bydliště v okrese Přerov). Pouhý jazykový výklad zákona o insolvenčních správcích by spíše nasvědčoval tomu, že všechny potřebné činnosti (zejména provoz v úředních hodinách) by měl zajišťovat osobně insolvenční správce. Jazykový výklad právních předpisů je však pouze východiskem pro objasnění smyslu a účelu aplikované právní normy. Exkursem do historie právní vědy je zjištěné, že pravidlům výkladu práva se věnovala řada právních teoretiků. V poměrech dané věci jsou případné například postuláty Friedricha Carl von Savigny (1779 – 1861), který interpretaci práva (zákona) považoval za úsilí identifikovat myšlenku, kterou zákonodárce textově vyjádřil, ať tak učinil jasně nebo nejasně, případně kterou vyjádřit chtěl. Odvolací soud je přesvědčen o tom, že

zákonodárce při přijetí souhrnné novely insolvenčního zákona a zákona o insolvenčních správcích (účinné od 1. 1. 2014) nebyl veden myšlenkou, že insolvenční správce musí vykonávat všechny činnosti osobně, ani že může zřídit maximálně čtyři své provozovny.

Povinností insolvenčního správce je účast na jednáních u soudu (přezkumné jednání, schůze věřitelů, incidenční spory) nebo na jiných místech (jednání s věřiteli, dražebníky, znalci, realitními kanceláři, účetními a daňovými poradci) a rovněž konat místní šetření. Z povahy věci tedy nelze po insolvenčním správci požadovat, aby byl v provozovně osobně přítomen bezvýhradně po celou úřední dobu. Ostatně ani ve svém sídle nemůže být insolvenční správce přítomen nepřetržitě. Na podporu tohoto názoru je možno poukázat na některá ustanovení insolvenčního zákona a dále na znění důvodové zprávy k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

V insolvenčním zákoně je výslovně zakotvena možnost insolvenčního správce využívat pomoci jiných osob. Odvolatel správně odkázal na ustanovení § 399 odst. 2 a § 410 odst. 1 IZ, dle kterých se může správce dát zastoupit na schůzi věřitelů a při přezkumu v oddlužení na vlastní náklady třetí osobou (mimo oddlužení se však na přezkumném jednání může nechat zastoupit jen jinou osobou zapsanou v seznamu správců – § 190 odst. 2 IZ), a na ustanovení § 40 odst. 3 IZ, dle kterého správce může pověřit svého zaměstnance, aby za něj jednal v soudních a jiných řízeních. Nadto insolvenční zákon rovněž upravuje odpovědnost správce za škodu způsobenou osobami, které správce použil k plnění svých úkolů (§ 37 odst. 2 IZ) nebo zahrnuje ustanovení, dle kterého mohou písemnosti určené do vlastních rukou správce přebírat jeho zaměstnanci či jiné zmocněné osoby (§ 77 odst. 2 IZ).

Z důvodové zprávy k zákonu č. 294/2013 Sb. plyne, že „zakotvení rotačního způsobu určování insolvenčních správců pro konkrétní insolvenční řízení se v rámci odborných diskusí zdálo být nejvhodnějším řešením, jež má za cíl zajistit co možná nejspravedlivější distribuci insolvenčních věcí a zároveň co možná nejvíce eliminovat možný vznik nežádoucích vazeb v insolvenčním řízení. Navrhované řešení předpokládá zavedení teritoriálních seznamů pro jednotlivé způsoby řešení dlužníkovy úpadku s možností insolvenčních správců profilovat své odborné zaměření tím, že se zapíší do seznamu správců odborně zaměřených na řešení úpadku dlužníka oddlužením (na okresní úrovni) nebo konkursem (na krajské úrovni)“. V části druhé této důvodové zprávy zákonodárce uvedl, že „zákon o insolvenčních správcích zakotvuje pravidlo, podle kterého může insolvenční správce vykonávat svou činnost ve více provozovnách s tím, že v obvodu jednoho okresního soudu může mít pouze jednu provozovnu nebo sídlo. Toto opatření má zabránit opakovaným zápisům osoby insolvenčního správce v rámci jednoho obvodu okresního soudu. Obdobné pravidlo ve vztahu k obvodu krajského soudu, pokud jde o situaci podle navrhovaného ustanovení § 25 odst. 2 písm. a) IZ, je vedeno stejnými příčinami. Proto se stanoví, že v rámci seznamu vedeného pro obvod krajského soudu, který je insolvenčním soudem dlužníka, bude vedeno pouze to sídlo nebo provozovna, u kterého insolvenční správce připojil prohlášení o odborném zaměření na řešení úpadku dlužníka konkursem jako první. Uvedený princip umožňuje insolvenčním správcům zvolit si zaměření pro sídlo a každou provozovnu zvlášť podle požadavků trhu v tom kterém obvodu okresního nebo krajského soudu dlužníka“.

Výše uvedená zjištění a úvahy odvolacího soudu rezultují v závěr o důvodnosti námitek, které odvolatel vymezil ve svém odvolání pod body a) až e).

Naopak, odvolací soud nepovažuje za důvodné odvolací námitky rozvedené pod body f) až i) odvolání. Námitka, že napadené usnesení porušilo pravidla pro ustanovování insolvenčních správců, zásadu rychlosti a hospodárnosti řízení a jde o nedůvodný zásah do přidělování věcí, nemůže obstát již proto, že insolvenční zákon výslovně počítá s možností zprostit správce funkce a odvolat správce z funkce. Jde tedy o posouzení toho, zda jsou dány důvody pro zákonem předvídaný postup soudu a otázka porušení tzv. kolečka je nepodstatná. Podle mínění odvolacího soudu nebyla odvolateli ani

způsobena žádná újma.

K námitce o porušení norem ústavního práva odvolací soud podotýká, že soud prvního stupně napadené usnesení řádně odůvodnil, omezení počtu provozoven zdůvodnil nikoliv nahodile a jeho argumentace, že vytváření neomezeného počtu provozoven vede k neoprávněnému zvýhodnění některých správců, není svévolná. Skutečnost, kdy ostatní soudy nepostupují obdobně jako Krajský soud v Ostravě, je významná, ale současně je nutné poukázat na to, že jde o novou právní úpravu, u které dosud nebyla příležitost ke sjednocení rozhodovací praxe.

Zbývá se vypořádat s námitkou, že soud prvního stupně odňal správci právo na slyšení dle ustanovení § 32 odst. 1 IZ. Odvolací soud je toho názoru, že od slyšení správce bylo možné v dané věci upustit, a to s ohledem právě na důvody (objektivní), pro které soud správce zprostil funkce (nemožnost správce být fakticky osobně přítomen ve všech provozovnách). Dále nelze pominout, že o zproštění správce funkce rozhodoval soud z vlastní iniciativy, nikoliv k návrhu dlužníka či věřitelského orgánu, kdy by slyšení správce bylo žádoucí (v případě jeho nesouhlasu s návrhem).

Závěrem odvolací soud poznamenává, že ani porušení povinností stanovených v zákoně o insolvenčních správcích a vyhlášce č. 355/2013 Sb., o úředních hodinách provozovny, o označování sídla a provozovny a o činnostech, které je insolvenční správce povinen zajišťovat v provozovně, nemusí mít vliv na konkrétní insolvenční řízení a je postihováno jako správní delikt dle ustanovení § 36b odst. 1, písm. d) ZIS (sankcí je pokuta v částce až 200 000 Kč). V této souvislosti nutno reflektovat, že k výkonu dohledu nad podmínkami pro výkon činnosti insolvenčních správců a plněním jejich zákonných povinností je povoláno Ministerstvo spravedlnosti (§ 36 až § 37 ZIS). Je tedy žádoucí, aby tento dohled byl co nejefektivnější.

Uvedené závěry nesou s sebou i konečné posouzení odvolání dosavadního insolvenčního správce jako důvodného. Proto postupoval odvolací soud podle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. a usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že dosavadní insolvenční správce ASZ., v. o. s., se nezproštuje funkce.